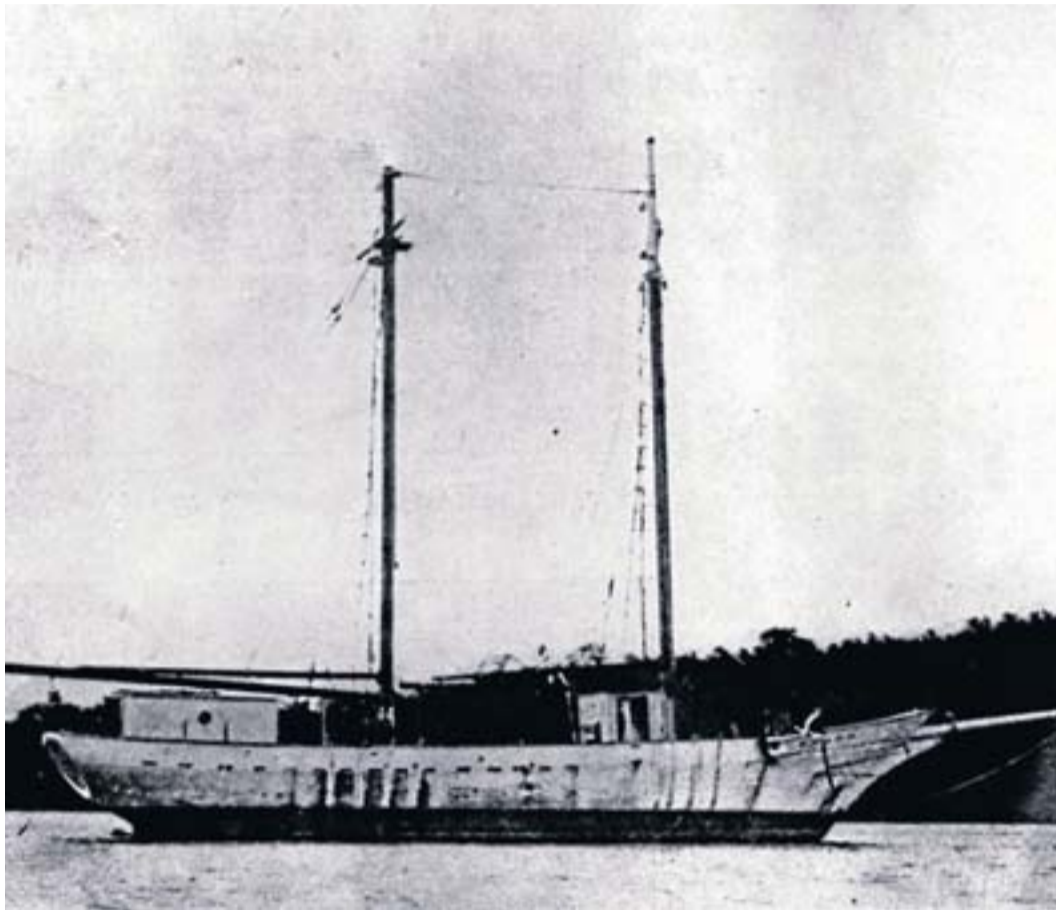

La novel·la de formació de Jack London

Jack London va viatjar en el vaixell *Snark* per Hawaii i Austràlia. WIKIPEDIA

cessita amor. “Martin s’havia passat la vida delint-se per estimar. La seva naturalesa reclamava amor. Era com una necessitat orgànica de la seva persona”. I el trobarà en la figura de Ruth Morse, basada en el que seria el primer amor de la vida de London, Mabel Applegarth. És aquesta figura femenina la que porta Eden a bastir-se d’una educació que no ha tingut mai. Empès pel desig de fer-se digne de la Ruth, Eden comença a llegir tot el que cau a les seves mans, s’instrueix, aprèn a escriure literàriament, s’enamora de l’obra de Herbert Spencer –una de les figures cabdals de l’època victoriana– i a poc a poc va polint el seu estil, refinant el seu pensament indomable, salvatge. “Sóc massa audaç”, arriba a dir en cert moment. Mentre intenta triomfar en el món de la literatura, London passarà gana –un dels grans temes de la seva obra, recordem el relat *Per un bistec*–, de vegades fins i tot molta gana; s’arrossegirà per moments de desil·lusió, i coneixerà les misèries del món editorial i de les revistes que paguen poc o gairebé res, fins que, com ja podem suposar, l’èxit li arribarà per constància, talent, ganes i voluntat –en aquest sentit, el llibre té un estrany toc nietzschian–. Ja famós, Eden parlarà del diví i l’humà i, contràriament a London, que era socialista convençut, el seu heroi –potser per desencís o contrast– es convertirà en un individualista a ultrança. “Sóc un empedreït enemic del socialisme”, diu.

Martin Eden és, probablement, un dels llibres més extensos de London. Si admirem el control i la contenció estilística de la seva obra, aquí en canvi es deixa anar, l’estil és desbordat, sembla que escrigui tal com raja i de vegades tenim la impressió que no va voler corregir res. I, si bé alguns fragments són extraordinaris, el conjunt de vegades es fa feixuc, desmesurat, fins a arribar a un final tràgic que revela perfectament quin devia ser l’estat d’ànim de London mentre es metamorfosava en Eden. ♦♦

MARTIN EDEN
JACK LONDON
EDICIONS DE 1984
TRADUCCIÓ DE
ROSER BERDAGUÉ
480 PÀG. / 15 €

DAMIÀ ALOU

Quan Jack London va escriure *Martin Eden* tenia 33 anys i, si tenim en compte que només en va viure 40, podríem dir que és una de les seves obres tardanes. Ja era famós i havia assolit un gran èxit amb *La crida del bosc*, *El llop de mar* i *Ullal blanc*.

Havia publicat nombrosos articles i relats, entre els quals destaca un dels més angoixants de la llengua anglesa, *Fer una foguera*, en què algú que ha de passar la nit a la neu, al descobert, es veu obligat a triar entre treure’s els guants i fer un foc –i que se li congelin les mans– o no treure-se’ls i morir congelat. L’obvi final no disminueix la força de la història, narrada en l’estil eficaç i líric de London (un dels pocs autors capaç de fer-nos seguir la vida d’un gos a *La crida del bosc*,

d’humanitzar-lo en un sentit totalment anti-Disney).

Martin Eden va sorgir arran d’una crisi personal i s’aparta una mica del seu habitual món d’aventurers i rodamons. Al cim de la seva fama London va decidir fugir del món i navegar pel sud del Pacífic amb un quetx, un veler de dos pals que ell mateix s’havia construït. Durant els dos anys que va durar el viatge, el llibre li va anar sorgint fruit dels records de la seva joventut, plena de baralles i peripècies, i de la sevuïta per arribar a ser un autor reconegut. Perquè la gran aventura de *Martin Eden*, el protagonista del llibre (*alter ego* de London i una mena de bon salvatge edènic), és buscar-se la vida en el sempre complex món de les lletres. Veient com evoluciona el personatge seguim gairebé fil per randa la vida del mateix London, i probablement parla de si mateix quan ens el dibuixa com algú que ne-

L’ESCUMA DE LES LLETRES

Més, però poc

Gràcies al baròmetre del CIS encarregat pel ministeri d’Educació espanyol amb dades del 2015, podem comparar xifres de lectura actuals amb les del començament de la crisi. D’entrada cau la garrotada: a Espanya, prop d’un 40% dels ciutadans no llegeixen mai cap llibre, de cap mena. Fa basarda, és una xifra que avergonyeix, però al seu costat, un cop has paït la dada, et diuen que, en tot cas, és millor que la de fa uns deu anys. El missatge del ministeri intenta ser positiu: malgrat la crisi, en els últims set o vuit anys ha augmentat el nombre de lectors (no gaire, tanmateix, un 3% o un 4%). És el mateix missatge de les nits electorals: no perd mai ningú. Se suposa que Espanya és un Estat amb estàndards culturals occidentals. Per entendre’ns, no és com Mèxic, amb més de cent milions d’habitants, però amb una formació cultural complexa, amb una població indígena molt nombrosa que, de fet, com en altres països americans, provoca la sensació que dintre d’un estat n’hi ha dos o tres més. Espanya no té un tant per cent indígena analfabet que viu a les muntanyes i que fa baixa els índexs estadístics. L’estadística espanyola –i els índexs catalans no són gaire diferents– és pura i dura i no té doble lectura. Perquè, fins i tot en el cas d’entendre la lectura positiva de la dada, què implicaria? ¿Que hauríem de trigar 50 anys a situar-nos en uns percentatges decents?

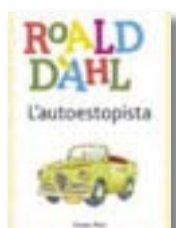
LLEGIU, QUE EL MÓN S’ACABA

Perquè a continuació, si hi sumem el 7% que afirmen que han llegit només un llibre en tot l’any ens col·locaríem en un 47% de la població que ha llegit zero llibres o un. I el pitjor és que, tal com evolucionen la tecnologia i els hàbits culturals, aquest 47% ja no caldrà redimir-lo perquè empalmarà directament amb les generacions futures en què el mateix concepte de *lectura*, de *llegir*, variarà. En fi, anem-nos preparant per a la marginalitat. És el lloc, entre d’altres, on la majoria de governs volen veure situat el teixit cultural. L’excusa de la crisi els ha facilitat molt la feina, sobretot a l’hora de justificar-se. I perquè no sigui dit, i els últims, però no els pitjors, lloem, amic i amigues, el 5,5% de valents que l’any passat van llegir entre 9 i 12 llibres (més de 12 és estadísticament marginal). ♦♦

L’APARADOR

ARA

FICCIO

L’autoestopista
ROALD DAHL
Estrella Polar

Estrella Polar reedita cinc títols de Roald Dahl coincidint amb el centenari del seu naixement. *L’autoestopista* reuneix tres relats: n’hi ha un sobre un nen que salva una tortuga, un altre sobre un autoestopista inquietant i el de la descoberta d’un tresor. Traduït per Quim Monzó.

NO-FICCIO

El revers de l’arena
SERGE BASSO
Ed. de 1984

Nathalie Bittoun-Debruyne i Josep Maria Sala-Valldaura donen a conèixer en català l’exquisida obra de Serge Basso de March. *El revers de l’arena* inclou una vuitantena de proses breus en què l’autor de Luxemburg recorda objectes i moments de la seva infantesa amb emoció però sense nostàlgia.

FICCIO

La casa de vapor
JULES VERNE
Penguin clàssics

Un grup d’homes comença un viatge per l’Índia en un vehicle que funciona amb vapor i que els serveix també d’habitatge. La revolta dels espanyols i la caça del tigre són dos dels eixos de la novel·la de Jules Verne. *La casa de vapor* és un dels seus títols menys coneguts, però és de lectura recomanable.